

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4 (2)

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

ISSN: 3060-463X

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

BYUDJET SUBYEKTLARI ISHTIROKINI QISQARTIRISH ASOSIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	16
PhD. Mahmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASTERLASHTIRISH SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODEL: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL.....	25
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz Maxmudovich	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL OQIMLARI AUDITINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI.....	30
Atamurodov Saidmurad Yaxyoyevich, Sindarova Aziza Musurmon qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	42
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	50
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	55
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI.....	60
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	65
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI AUDIT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	70
Xamidova Zarifa Urol qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	74
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
XIZMATLAR SEKTORI RIVOJLANISHINING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMI.....	77
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	84
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	89
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASTERLASHTIRISH SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODEL: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL.....	94
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI.....	100
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
IMPROVING THE EFFICIENCY OF BANKS' GREEN FINANCING IN UZBEKISTAN AND KAZAKHSTAN.....	105
Maxmudov Rahimjon	
MAHALLIY BUDJETLAR MUSTAQILLIGINI TAKOMILLASHTIRISH VA YANADA OSHIRISH.....	109
Abduraxmonova Gulmira	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	114
Teshabayev Dilmurod Boxodir o'g'li	

FARG 'ONA VILOYATINING INNOVATSION RIVOJLANISHI.....	120
Tuychieva Odina Nabiyevena	
INDICATORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE "GREEN" ECONOMY.....	131
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICH LARI.....	140
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI.....	144
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	149
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	156
Odinayev Ravzatullo Asatulloevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	161
Karimov Alibek Valievich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FRANCHAYZING TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA PLATFORMA MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	167
Xodjaye Anvar Rasulovich, Nasimov Dilshodbek Hotam o'g'li	
"O'ZBEKISTON GTL" MAHSULOTLARINING FIZIK-KIMYOVIY XOSSALARI VA ULARNI KOMPOUDIRLASH ASOSIDA EKOLOGIK TOZA YOQILG'ILAR OLIISH ISTIQBOLLARI.....	173
Ro'ziyev Aliakbar, Hayitov Ruslan, Mavlonov Shohrux	
HUDUDIY MEHNAT BANDLIGINI TA'MINLASHDA AVTOSERVIS KORXONALARINING ROLI.....	179
Marqayev Xurshid Aliqulovich	
ASOSIY VOSITALAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	183
Zaripova Sayohat Zafarovna	
XIZMATLAR SOHASINI BOSHQARISHDAGI MUAMMOLAR VA YECHIMLAR: AGROTURIZM VA RAQAMLI XIZMATLAR ASOSIDA TAHLIL (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA).....	188
Oktamjonova Gulira'no Ikromjon qizi	
BUXORO VILOYATI UY XO'JALIKLARI HAYOT SIFATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHVOLI: SO'ROVNOMA NATIJALARI TAHLILI.....	192
Nizomov Asliddin, Musulmonova Shahlo, Izzatullayeva Ma'mura	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES..	199
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
QORA METALLURGIYA SANOATI VA ULARNING ISHLATILISHI.....	203
Sarimsakov Alisher Ubaydullaevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	209
Yusupov Farhod Adamboyevich	
TASVIRLARDAN YO'L BELGILARINI TANIB OLIISH ALGORITMLARI VA DASTURIY VOSITASINI ISHLAB CHIQISH.....	214
Toyirov Akbar Xasanovich, Yuldoshov Abdurahmon Baxtiyorovich	
OLIY TA'LIMNI MOLIVALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBASI: SINGAPUR MISOLIDA.....	218
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	

MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN TURIZM BOSHQARUVI: O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI.....	222
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
DAVLAT XARIDLARI BO'YICHA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI ICHKI AUDITNING ANALITIK KO'RSATKICHLARI ASOSIDA BAHOLASH.....	226
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
ГЛИНИСТЫЕ СЛАНЦЫ ЦЕНТРАЛЬНОГО И ЮЖНОГО УЗБЕКИСТАНА КАК СЫРЬЕВАЯ СМЕСЬ ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА ПОРТЛАНДЦЕМЕНТА.....	231
Карабаев А.М., Абдуллаева Д.Ф., Абдуллаев У.Х. Андакулова Н.Н.	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА НА ПРОМЫШЛЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ.....	237
Садиков Жaxonгир Носирджанович, Даулетмуратова Дилбар Калмуқанмед кизи	
РАЗРАБОТКА МЕХАТРОННОГО МОДУЛЯ ДЛЯ ВЫРАВНИВАНИЯ ПОВЕРХНОСТИ МЕТАЛЛА ПОСЛЕ ЗАЛИВКИ.....	243
Мирджуроев Сарвар Алишер угли	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING TA'SIRI ..	246
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
AGROKLASTERLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI	250
O'rinboev Ulug'bek Otabekovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПОРИСТОЙ СТРУКТУРЫ И ВЛАГОПОГЛОЩАЮЩИХ СВОЙСТВ КОМПОЗИТНОГО ВЯЖУЩЕГО	259
Тургунбаев Уринбек, Шарипова Дилафруз, Худойбердиев Жамшид	
ИССЛЕДОВАНИЕ НАПРЯЖЕННО-ДЕФОРМИРОВАННОГО СОСТОЯНИЯ ЯЧЕЙКИ СВЕТОПРОЗРАЧНОГО ОГРАЖДЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЙСТВИИ ЛОКАЛЬНОЙ СЕЙСМИЧЕСКОЙ НАГРУЗКИ.....	265
Давронов Олимбек, Туляганов Азиз	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARNING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	271
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING TURIZMDA MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	276
Abdullayeva Zulfiya Izzatovna	
MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARINING BIZNES JARAYONLARINI TAHLIL QILISH VA BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI (BPM, LEAN VA SIX SIGMA YONDASHUVLARI MISOLIDA) ..	279
Azimova Maxfuza Rashidovna	
QURILISH SANOATI KORXONALARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNI EKOLOGIK BOSHQARISH TAMOIYILLARI	284
Xolov Xamza Tojiddinovich	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BILAN TA'MINLASHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: EKONOMETRIK TAHLIL VA PROGNOZLASH	292
Matjonov Bekjon Ravshonbekovich, Ibragimova Nodira Kadamovna	
A THEORETICAL MODEL LINKING GENDER EQUALITY AND MANAGEMENT EFFICIENCY.....	297
Ochilova Intizor Sadikovna	
QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELIDAN KUTILAYOTGAN DAROMADGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK MODEL ORQALI BAHOLASH.....	303
Sindarov Fazliddin Kaxramonovich	
MAMLAKAT KIMYO SANOATIDAGI KORXONALAR FAOLIYATIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH JARAYONI VA ULARNING TAHLILI.....	312
Odilova Malika Abdushukur qizi	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI ISHLAB CHIQRISH SANOATIGA JORIY ETISH	317
Abdivoyitova Sarvinoz Abduxayit qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV HISOB TIZIMINI TASHKIL ETISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	321
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	326
Dagarov Bekzod Muzaffar o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA TENDENSIYALARI.....	332
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
USING ENGINEERING MODELS TO MEASURE SME RISKS IN UZBEKISTAN.....	340
Djumabayeva Dilobar Asatillayevna	
BANK FAOLIYATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ASOSIY MASALALARI.....	347
Yusufov Javohirtshoh Ozod o'g'li, Xolmirzayev Elbek Baxtiyorovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR JARAYONIDA TALABALARNING IJODKORLIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	353
Meyliyeva Shoxista Rustamovna	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	358
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA ELEKTR YORITISH MAHSULOTLARI BOZORINI INNOVATSION LOKALIZATSIYA ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: DINAMIKA, TAHLIL VA PROGNOZ	363
Jurayev Murotjon Sotivoldiyevich	
HUUDDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH VA REYTINGLASH.....	371
Kosimov Bobir Abdigafarovich	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLUATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	376
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ОСНОВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	383
Мурадов Алишер Курбанбаевич	
ФОРМИРОВАНИЕ БИЗНЕС-ПАРАДИГМЫ АГРОТУРИЗМА КАК УСЛОВИЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	390
Усманова Диляфруз Каршиевна	
WAYS TO IMPROVE THE REGIONAL STRUCTURE OF THE INDUSTRY OF NAVAI REGION	396
Uralov Eliboy Omonovich	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK SOLIG'INI TAKOMILLASHTIRISHDA SAMARALI XORIJIY TAJRIBA	400
Safarova Shahzoda	
НАЛОГОВОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА.....	405
Рафиева Зарина Хусановна	
INDUSTRY 4.0 SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING ILMIY-AMALIY MASALALARI.....	410
Djuraeva Guzal Shavkatovna	

SUG'URTA TASHKILOTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	414
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
TIJORAT BANKLARIDA AKTIVLAR SIFATINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	418
Ruziyev Baxtiyor Salimboyevich	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СЛОВАРЯ И ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	425
Рихсибоева Нигора Низомиддин кизи, Тоймухамедова Дилобар Хуснитдиновна	
TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI.....	434
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li	
KAM SUV TALABCHAN SEMENT OLIISH UCHUN RATSIONAL TARKIBNI TADQIQ QILISH.....	440
X.V. Yusupov, Babayev Sultonbek Sunnat o'g'li	
ENHANCING THE EFFICIENCY OF ISLAMIC FINANCING MECHANISMS IN EMERGING ECONOMIES: EVIDENCE FROM MURABAHA-BASED INSTRUMENTS AND PUBLIC-PRIVATE INVESTMENT MODELS.....	445
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH OMILLARI.....	453
Ibragimov Husen Ismailovich	
STUDIES ON OBTAINING AZOSUPERPHOSPHATE BY TREATING HIGH-CARBONATE, LOW-GRADE CENTRAL KYZYLKUM PHOSPHORITES WITH VARIOUS DOSAGES OF AMMONIUM SULFATE AND SULFURIC ACID.....	457
Saidov Hakimboy O'rinboyevich	
HUDUDIIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH OMILLARI.....	463
Avliyaqulov Xudoyberdi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
NAVOIY VILOYATI SANOATI RIVOJLANISHINI BANDLIK VA INVESTITSIYA OQIMLARI ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	466
Baqoyev Husan Nuriddinovich	
TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI.....	474
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li	
YER VA SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING IQTISODIIY MEKANIZMLARI VA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	480
Rustamov Umidjon Xayitboyevich	
AGROKLASTERLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI.....	485
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich	
TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMLARIDA XARAJATLARNI KAMAYTIRISH VA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY YO'LLARI.....	494
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li, Saydullayeva Dilnoza Komil qizi	
BENTONIT YORDAMIDA ISHLATILGAN TURBINA MOYLARINI TOZALASH ASOSIDA BAZAVIY MOY OLIISH IMKONIYATLARI.....	502
Salomatov Behruz To'ymurodovich, Panoyev Nodir Shavkatovich, Safarov Jasur Alijon o'g'li	
INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARIDA QAROR QABUL QILISH VA KOMMUNIKATSIYA SAMARADORLIGI.....	506
Sotvoldiyeva Xurliqo G'ayratjon qizi	

CHEMICAL–MINERALOGICAL CHARACTERIZATION AND DRY BENEFICIATION TECHNOLOGY OF FELDSPAR FROM THE SULTAN UVAYS DEPOSIT	512
Buranova Dinara Baxtiyarovna	
TRANSPORT LOGISTIKASIDA AVTOMOBIL TRANSPORTI ORQALI YUK TASHISH JARAYONIDAGI TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASHNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	520
Jabborov Islom Xusan o'g'li	
MAGNIT O'ZAGI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORLARDA MEKANIK ZO'RIQISH VA ISROFLARNI KAMAYTIRISH HAMDA TEXNIK-IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MAQSADIDA ELLIPS KESIMNING OPTIMAL PARAMETRLARINI TANLASH.....	524
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ОТ ДЕКЛАРАЦИЙ К ДЕЙСТВИЮ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ БАРЬЕРЫ РЕАЛИЗАЦИИ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	531
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
ISSIQLIK ELEKTR STANSIYALARI ISHINI SUN'IY INTELLEKT ORQALI BASHORAT QILISH VA YAXSHILASH.....	536
Axmadjonov Ixtiyorjon Rovshanjon o'g'li, Umurzakova Dilnoza Maxamadjanovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI QAYTARISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH: RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTON UCHUN RISKGA ASOSLANGAN MODEL	542
Tuxliyev Bozor Karimovich, Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich	
O'ZBEKISTONDA AGROFOTOVOLTAIKA: ILMIY-AMALIY RIVOJLANISH, PILOT LOYIHALAR VALIDATSIYASI VA ME'YORIY-HUQUQIY ISTIQBOLLAR	552
Shog'o'chqorov Sanjar Qodir o'g'li	
MINTAQAVIY INFRATUZILMANING IJTIMOYIY TABAQALASHUVGA TA'SIRINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI	563
Babjanova Dilfuza Abdurasulovna	
SANOAT KORXONALARIDA KLASTERLASHUV JARAYONLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI PLATFORMALARNING AHAMIYATI	568
Xusanova Malohat Mingnorovna	
ПРИМЕНЕНИЕ АЛГОРИТМИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ФИНАНСОВОМ УЧЁТЕ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ НЕФТЕГАЗОПЕРЕРАБОТКИ.....	574
Икрамова Хилола Ровшан кизи	
SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH.....	583
Nurova Farog'at Salohiddin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA XARAJATLAR SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA AUTSORSING VA AUTSTAFFINGDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI	590
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
TIJORAT BANKLARIDA YASHIL DEPOZITLAR VA YASHIL KREDITLAR HAJMINI OSHIRISH YO'LLARI .	596
Berdiyev Akram O'ktamovich	
AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI	601
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
DAVLATNING IJTIMOYIY SOHA MUASSASALARI MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH	608
Hasanov To'liqin Axmatovich	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH MARKAZLARINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	616
Urazov Sadulla Shodiyevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TASHQI SAVDOSINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	621
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ORQALI INDIVIDUAL SPORTCHILARNI TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	625
Junaydullaev Mels Asliddin o'g'li	
ECONOMIC SOLUTIONS OF THE COLLECTOR SYSTEM FOR THE EFFECTIVE USE OF THE UNDERGROUND ENVIRONMENT IN URBAN PLANNING.....	630
Usmonov Quvvat Turdievich, Orazbayeva Nazokat Maksetovna, Usmonova Madina Quvvat qizi	
SUN'IY INTELLEKT VA MASHINALI O'RGANISH TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA KORXONALAR MOLIVAVIY HOLATINI HUDUDLAR VA TARMOQLAR KESIMIDA TAHLIL QILISH.....	635
Muxamadjonova Durdona Adashboy qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT BYUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA SOLIQLARNING ROLI	642
P.SH. Usmonov	
ASINXRON MOTORLARDAGI TASHQI SOCHILMA MAGNIT MAYDONINI O'LCHASH ORQALI DIAGNOSTIKA QILISH.....	646
Pirmatov Nurali, Bekishev Allabergen, Kurbonov Najmiddin, Jalilov Akobir	
ОСОБЕННОСТИ ТРАНСПОРТНЫХ УСЛУГ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ	652
X.B. Убайдуллаев	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	659
Rapikov Toxirjon Yuldashbayevich	
"QUYUV MEXANIKA ZAVODI" AJDA ASOSIY VOSITALARNING BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	664
Suyunova Zuxra Bahodir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MILLIY TO'LOV TIZIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	670
Amonov Alisher Rajab o'g'li	
VALYUTA BOZORI KUTILMALARI VA ISHONCH OMILINING MILLIY VALYUTA BARQARORLIGIDAGI ROLI: KUTISHLAR NAZARIYASI ASOSIDA TAHLIL.....	675
G'afurov Olimjon G'olib o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK AMALIYOTIDA ISLOM MOLIVAVIYASI QOIDALARIGA AMAL QILUVCHI BANKLAR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH.....	679
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	

O'ZBEKISTON BANK AMALIYOTIDA ISLOM MOLIYASI QOIDALARIGA AMAL QILUVCHI BANKLAR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH

Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
"Bank ishi" kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada islom moliyasi tamoyillariga asoslangan lizing va moliyaviy ijara xizmatlari orqali bank aktivlarini diversifikatsiyalash, murobaha asosida biznes subyektlarini moliyalashtirish orqali kredit risklarini 10–15 foizgacha kamaytirish, «yashil texnologiyalar lizingi» mexanizmini joriy etish hamda xalqaro islomiy moliya institutlari liniyalarini iqtisodiyot tarmoqlari kesimida samarali joylashtirishning iqtisodiy samaradorligi asoslab beriladi. «Trastbank» XAB va «Trast Muomalat» MCHJ amaliyoti misolida statistik ko'rsatkichlar, moliyaviy natijalar va institutsional yondashuvlar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, islomiy moliyaviy instrumentlar O'zbekiston bank tizimida aktivlar sifati, risklarni boshqarish, daromadlilik va moliyaviy inklyuzivlikni oshirishning muhim strategik vositasi bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: islom moliyasi, islomiy bank, ijara, murobaha, yashil texnologiyalar lizingi, sukuk, bank aktivlari, diversifikatsiya, kredit riski.

Аннотация: В данной научной статье обосновывается экономическая эффективность диверсификации банковских активов посредством лизинга и услуг финансового лизинга на основе принципов исламского финансирования, снижения кредитных рисков на 10-15 процентов за счет финансирования бизнес-субъектов на основе мурабахи, внедрения механизма «лизинга зеленых технологий» и эффективного размещения линий международных исламских финансовых институтов в различных секторах экономики. Статистические показатели, финансовые результаты и институциональные подходы анализируются на примере практики АО «Трастбанк» и ООО «Траст Муомалат». Результаты исследования показывают, что исламские финансовые инструменты служат важным стратегическим инструментом повышения качества активов, управления рисками, рентабельности и финансовой инклюзии в банковской системе Узбекистана.

Ключевые слова: исламские финансы, исламское банковское дело, лизинг, мурабаха, лизинг зеленых технологий, сукук, банковские активы, диверсификация, кредитный риск.

Abstract: This scientific article substantiates the economic efficiency of diversifying bank assets through leasing and financial leasing services based on the principles of Islamic finance, reducing credit risks by 10-15 percent through financing business entities on the basis of murabaha, introducing the "green technology leasing" mechanism, and effectively placing lines of international Islamic financial institutions across sectors of the economy. Statistical indicators, financial results, and institutional approaches are analyzed using the example of the practice of "Trustbank" JSC and "Trust Muomalat" LLC. The results of the study show that Islamic financial instruments serve as an important strategic tool for improving asset quality, risk management, profitability, and financial inclusion in the banking system of Uzbekistan.

Keywords: Islamic finance, Islamic banking, lease, murabaha, green technology leasing, sukuk, bank assets, diversification, credit risk.

KIRISH

Jahon moliya tizimida islomiy moliya institutlari so'nggi o'n yilliklarda muqobil, barqaror va axloqiy moliyaviy tizim sifatida jadal rivojlanmoqda. Global islomiy moliyaviy aktivlar hajmi 2025-yilga kelib 4 trillion AQSh dollaridan oshgani, 2026-yilda esa 5 trillion dollarga yetishi prognoz qilinayotgani ushbu sektorning iqtisodiy ahamiyatini keskin oshirmoqda. Islomiy banklar real aktivlarga asoslangan moliyalashtirish, foyda va zararlarni adolatli taqsimlash hamda foizsiz operatsiyalar orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda yuqori samaradorlik ko'rsatmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham bank sektorini diversifikatsiyalash, aholining moliyaviy inklyuzivligini

o'shiring, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va real sektorni qo'llab-quvvatlash maqsadida islomiy moliya instrumentlarini joriy etish dolzarb masalaga aylangan. Prezident farmonlari, mikromoliyalashtirish to'g'risidagi qonunlar hamda islom bankchiligi bo'yicha yangi huquqiy tashabbuslar ushbu tizimning institutsional asoslarini shakllantirmoqda.

Tadqiqotning maqsadi O'zbekistonda islomiy bank amaliyotlarini rivojlantirishning to'rtta innovatsion ilmiy yo'nalishi asosida bank tizimining barqarorligi, risklarni boshqarish samaradorligi va iqtisodiy diversifikatsiyaga ta'sirini baholash.

Tadqiqot vazifalari:

- Islomiy lizing va moliyaviy ijara xizmatlarining bank aktivlariga ta'sirini baholash;
- Murobaha xizmatlari asosida kredit risklari pasayishini aniqlash;
- Yashil texnologiyalar lizingining iqtisodiy samaradorligini tahlil qilish;
- Xalqaro islomiy kredit liniyalarining sektorlar bo'yicha joylashtirilish samaradorligini baholash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Islom moliyasi tamoyillariga asoslangan bank faoliyatini rivojlantirish masalasi xalqaro ilmiy adabiyotlarda keng va chuqur o'rganilgan bo'lib, mazkur yo'nalishning nazariy va amaliy asoslari bir qator yetuk olimlar tomonidan shakllantirilgan. Xususan, Muhammad Umer Chapra islomiy moliya tizimini adolat, risklarni bo'lishish va real iqtisodiyot bilan uzviy bog'liqlik tamoyillariga asoslangan muqobil model sifatida talqin qiladi. U 2000-yilda chop etilgan tadqiqotlarida an'anaviy foizga asoslangan tizimning makroiqtisodiy nomutanosibliklarni kuchaytirishini asoslab, islom moliyasi esa moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qilishini ta'kidlaydi.

Shuningdek, Zamir Iqbal va Abbas Mirakhor tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlar islomiy bank tizimining institutsional asoslari, moliyaviy instrumentlari va risklarni boshqarish mexanizmlarini chuqur tahlil qiladi. Ular 2011-yilda e'lon qilingan ishlarida islom moliyasining asosiy ustunligi sifatida aktivlar bilan ta'minlangan moliyalashtirish, spekulativ operatsiyalarning cheklanishi va moliyaviy shaffoflikning oshishini ko'rsatadi. Bu jihatlar bank tizimining barqarorligini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Rodney Wilson tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda esa islom banklari faoliyatining global rivojlanish tendensiyalari, ayniqsa Yaqin Sharq va Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlaridagi tajribalar o'rganilgan. U 2009-yilda islomiy moliya institutlarining kengayishi investitsiya oqimlarini diversifikatsiya qilish hamda xalqaro moliya bozorlarida yangi imkoniyatlar yaratishini qayd etadi. Shu bilan birga, muallif normativ-huquqiy bazaning mukammal shakllanmaganligi ayrim davlatlarda tizim rivojlanishini sekinlashtirayotganini ham tan oladi.

Islom moliyasining huquqiy va islom moliyasiga muvofiqlik jihatlari Mahmoud A. El-Gamal tomonidan batafsil o'rganilgan. U 2006-yilda chop etilgan tadqiqotida zamonaviy islomiy moliya amaliyotida ayrim instrumentlar formal jihatdan islom moliyasi talablariga mos kelgan bo'lsa-da, iqtisodiy mohiyati bo'yicha an'anaviy moliyaviy vositalardan keskin farq qilmasligini tanqidiy nuqtayi nazardan tahlil qiladi. Bu esa islomiy bank tizimini rivojlantirishda sifat jihatidan chuqurroq transformatsiya zarurligini ko'rsatadi.

Bundan tashqari, Habib Ahmed islomiy moliya tizimida risklarni boshqarish va moliyaviy barqarorlik masalalariga alohida e'tibor qaratadi. U 2010-yilda olib borgan tadqiqotlarida islomiy banklar uchun likvidlikni boshqarish vositalarining yetishmasligi muhim muammo ekanligini qayd etadi hamda bu borada maxsus moliyaviy instrumentlarni ishlab chiqish zarurligini asoslaydi.

Monzer Kahf esa islomiy bank tizimining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini tahlil qilib, ushbu modelning asosiy ustunligi sifatida real sektorni qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy adolatni ta'minlash imkoniyatlarini ko'rsatadi. U 2004-yilda o'z tadqiqotlarida islom moliyasining nafaqat moliyaviy, balki ijtimoiy institut sifatida ham muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi.

So'nggi yillarda Hossein Askari va uning hammualliflari tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlar islomiy iqtisodiyotning amaliy joriy etilish darajasini baholashga qaratilgan. Ular 2015-yilda ishlab chiqilgan "Islamicity Index" orqali mamlakatlarda islomiy iqtisodiy tamoyillar qanchalik amalga oshirilayotganini baholashga urinadi va natijalar ko'plab musulmon mamlakatlarida ushbu tamoyillar to'liq tatbiq etilmayotganini ko'rsatadi.

Yuqoridagi ilmiy qarashlar tahlili shuni ko'rsatadiki, islomiy bank tizimini rivojlantirish nafaqat islom moliyasi talablariga mos moliyaviy instrumentlarni joriy etish, balki institutsional muhitni takomillashtirish, huquqiy bazani mustahkamlash, professional kadrlar tayyorlash va moliyaviy infratuzilmani rivojlantirishni ham talab etadi. Ayniqsa, xalqaro tajriba islomiy moliya tizimi muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun kompleks yondashuv zarurligini yaqqol namoyon etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolada quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi:

Qiyosiy tahlil: Saudiya Arabistoni, Buyuk Britaniya, Malayziya va O'zbekiston islomiy moliya tajribasi o'zaro taqqoslandi.

Statistik tahlil: «Trastbank» XAB, «Trast Muomalat» MCHJ hamda xalqaro islomiy moliya institutlari ko'rsatkichlari o'rganildi.

Trend tahlili: 2021–2025-yillar davomida bank aktivlari, omonatlar, lizing hajmi va loyihalar sonining dinamikasi baholandi.

Institutsional yondashuv: huquqiy, tashkiliy va moliyaviy infratuzilma omillari kompleks tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar

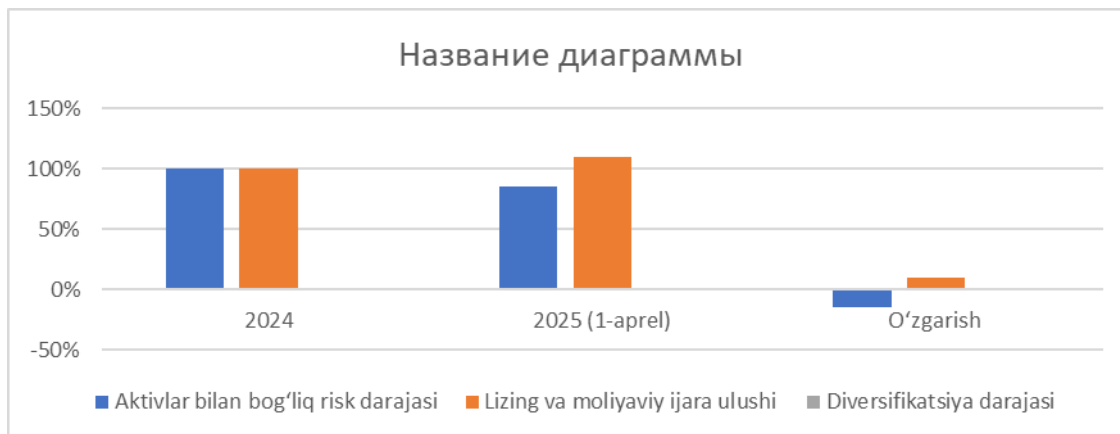
An'anaviy bank tizimida aktivlarning kreditlashga yuqori darajada bog'liqligi kredit risklari, likvidlik muammolari va sektorlararo konsentratsiyani kuchaytiradi. Shu sababli quyidagi strategik yo'nalishlar muhim ahamiyat kasb etadi:

Aktivlarni lizing va moliyaviy ijara orqali diversifikatsiyalash;

Murobaha asosida kredit risklarini kamaytirish;

Yashil iqtisodiyot uchun islomiy lizing mexanizmlarini yaratish;

Xalqaro islomiy moliya institutlari kapitalini samarali tarmoqlarga yo'naltirish (1-rasm).

1-rasm. Islomiy lizing va moliyaviy ijara orqali aktivlar diversifikatsiyasi samaradorligi¹ («Trast Muomalat» MCHJ)

Diagramma ko'rsatkichlariga ko'ra, 2024-yilda aktivlar bilan bog'liq risk darajasi va lizing hamda moliyaviy ijara ulushi deyarli teng bo'lib, 100% darajada shakllangan. 2025-yilning 1-aprel holatiga kelib esa aktivlar bilan bog'liq risk darajasi pasayib, taxminan 85% ga tushgan, aksincha lizing va moliyaviy ijara ulushi oshib, 110% ga yetgan.

«O'zgarish» ko'rsatkichlari shuni ko'rsatadiki, risk darajasi kamaygan, bu esa aktivlar sifati yoki risklarni boshqarish tizimi yaxshilanganini anglatishi mumkin. Shu bilan birga, lizing va moliyaviy ijara ulushining oshishi korxonada faoliyatida ushbu moliyalashtirish instrumentlarining ahamiyati ortib borayotganini bildiradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, «Trast Muomalat» MCHJda islomiy lizing va moliyaviy ijara xizmatlarini rivojlantirish natijasida:

- Aktivlar bilan bog'liq risk darajasi 15% ga kamaygan;
- Aktivlar tarkibida lizing va moliyaviy ijara ulushi 10% ga oshgan;
- Bank aktivlari tarkibi diversifikatsiyalashgan;
- Real aktivlarga asoslangan moliyalashtirish kengaygan.

Iqtisodiy ahamiyati:

- Kredit portfeli konsentratsiyasi kamaydi;
- NPL darajasi pasaydi;
- Aktiv sifati yaxshilandi;
- Daromad manbalari barqarorlashdi.

Ijara modeli bank uchun aktiv ustidan egalikni saqlab qolish orqali risklarni kamaytiradi. Bu esa kredit qaytmasligi holatlarida zararlarni minimallashtiradi (1-jadval)¹.

1 Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

1-jadval. Murobaha asosida kredit risklarini kamaytirish natijalari²

Ko'rsatkich	Avvalgi holat	Joriy holat	Natija
Kredit zararlar hajmi	100%	85–90%	-10–15%
Zaxira xarajatlari	Yuqori	323 mln so'mga kamaygan	Ijobiy
Loyihalar ulushi	52%	52%	Barqaror

Mazkur ko'rsatkichlar murobaha asosidagi moliyalashtirish mexanizmining bank faoliyatidagi risklarni kamaytirish va moliyaviy samaradorlikni oshirishdagi ijobiy natijalarini ifodalaydi. Tahlillarga ko'ra, kredit zararlar hajmi 10–15 foizga qisqarib, umumiy risk darajasi sezilarli pasaygan. Bu esa murobaha instrumentining savdo asosidagi shaffof moliyalashtirish modeli sifatida kredit xavfini kamaytirishda samarali ekanligini ko'rsatadi. Shuningdek, zaxira xarajatlarning 323 mln so'mga kamaygani bankning ehtimoliy yo'qotishlarga ajratadigan mablag'larini qisqartirib, resurslardan yanada samarali foydalanish imkonini yaratgan. Loyihalar ulushining 52 foiz darajada barqaror saqlanib qolishi esa ushbu instrumentning amaliyotda yuqori talabga ega ekanligini bildiradi.

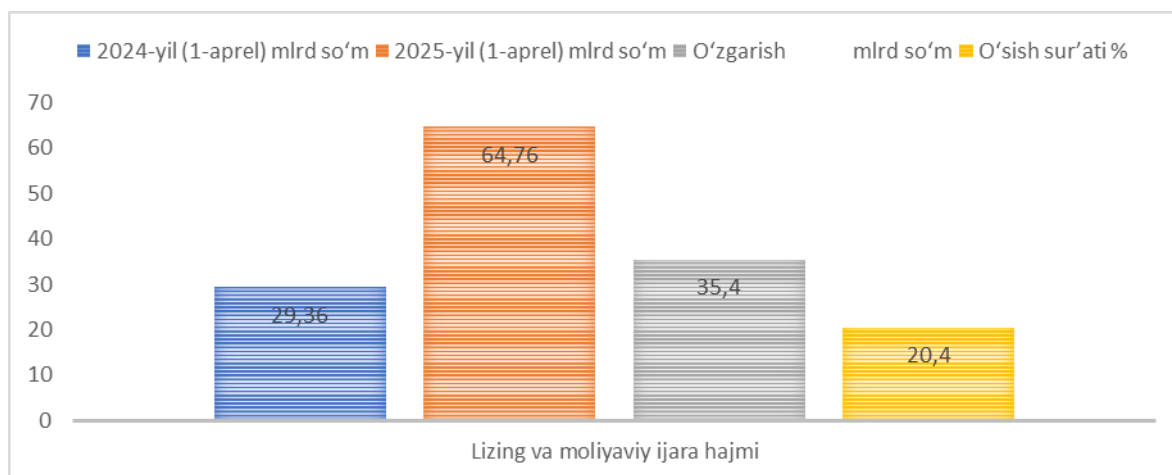
Murobaha asosidagi moliyalashtirish biznes subyektlari uchun samarali vosita sifatida quyidagi natijalarni berdi:

- Kredit risklari bo'yicha zararlar 10–15% ga kamaydi;
- Zaxira xarajatlari 323 mln so'mga qisqardi;
- Moliyaviy intizom oshdi;
- Savdo asosidagi moliyalashtirish shaffofligi kuchaydi.

Amaliy samaradorlik: «Trast Muomalat»da 2025-yil holatiga jami loyihalarning 52% murobaha asosida moliyalashtirilgan.

Muhim afzalliklari:

- Foizsiz savdo modeli;
- Xarajat va foyda oldindan aniq;
- Kredit monitoringi soddalashadi;
- Kichik biznes uchun qulaylik (2-rasm).

 2-rasm. "Yashil texnologiyalar lizingi" dinamikasi³

Ushbu rasm tahlili shuni ko'rsatadiki, lizing va moliyaviy ijara hajmi 2024-yil 1-aprel holatidagi 29,36 mlrd so'mdan 2025-yil 1-aprelga kelib 64,76 mlrd so'mga yetgan bo'lib, bu 35,4 mlrd so'mlik mutlaq o'sish va 20,4 foizlik ijobiy o'sish sur'atini ifodalaydi. Bunday sezilarli o'sish, avvalo, moliyaviy instrumentlar tarkibining kengayayotgani, xususan, «yashil texnologiyalar lizingi» kabi innovatsion moliyalashtirish mexanizmlarining joriy etilishi bilan bevosita bog'liqdir.

Mazkur tendensiya shuni anglatadiki, iqtisodiyotda ekologik barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan investitsiyalarni moliyalashtirishda lizing instrumentlarining roli ortib bormoqda. Ayniqsa, islom moliyasi mexanizmlariga asoslangan lizing operatsiyalarining joriy etilishi moliyaviy inklyuzivlikni kengaytirib, yangi

² Mamatov B., Yusupov Sh. Bank tizimida risklarni boshqarish. – Toshkent: Fan, 2022.

³ Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

investorlar va mijozlar qatlamini jalb qilish imkonini bermoqda. Bu esa, o'z navbatida, moliya bozorida raqobatni kuchaytiradi va xizmatlar sifatining oshishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, diagrammada aks etgan o'sish moliyaviy institutlar faoliyatining diversifikatsiyalashayotganini ham ko'rsatadi. Lizing operatsiyalarining kengayishi banklar va ularga aloqador moliyaviy tashkilotlarning daromad manbalarini ko'paytirib, ularning umumiy moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, real sektor subyektlari uchun uzoq muddatli va nisbatan qulay moliyalashtirish manbalarining paydo bo'lishi ishlab chiqarish hajmlarining oshishiga, yangi ish o'rinlarining yaratilishiga hamda texnologik yangilanish jarayonlarining jadallashuviga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Bundan tashqari, o'sish sur'atining ijobiy dinamikasi mamlakatda investitsion muhit yaxshilanayotganini, moliyaviy infratuzilma rivojlanayotganini hamda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining samarali ishlayotganini anglatadi. Xususan, «yashil iqtisodiyot»ga o'tish strategiyasi doirasida ekologik toza texnologiyalarni moliyalashtirishga ustuvor ahamiyat berilayotgani ushbu ko'rsatkichlarning o'sishida muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Qayta tiklanuvchi energiya va ekologik texnologiyalarni moliyalashtirish maqsadida joriy etilgan ushbu model quyidagi natijalarni berdi:

- Lizing hajmi 43,2 mlrd so'mdan 64,76 mlrd so'mga oshdi;
- O'sish hajmi 20,4% ni tashkil etdi;
- Ekologik investitsiyalar faollashdi;
- Yashil iqtisodiyotga mos moliyalashtirish shakllandi.

Moliyalashtirilgan asosiy yo'nalishlar:

- Quyosh panellari;
- Energiya tejoychi uskunalar;
- Maxsus texnika;
- Ekologik ishlab chiqarish vositalari.

Strategik ahamiyati:

- ESG tamoyillariga moslik;
- Uzoq muddatli investitsiya;
- Tashqi investorlar uchun jozibadorlik;
- Barqaror rivojlanish strategiyasi bilan uyg'unlik (2-jadval).

2-jadval. "TRASTBANK" XABda Islom korporatsiya liniyalarini o'zlashtirish holati bo'yicha⁴

Xorijiy kredit liniyasi	Xorijiy kredit jalb qilingan sanasi	Umumiy summasi	O'zlashtirilgan mablag'	Loyiha soni	Hozirgi kunda mavjud bo'lgan moliyalashtirish summasi	O'zlashtirish foizi
Xalqaro Islom Savdo-Moliya Korporatsiyasi (Saudiya Arabiston)	12.11.2018	4 000 000,00	4 000 000,00	4	0	100%
	29.07.2020	8 000 000,00	8 000 000,00	8	0	100%
	01.09.2021	15 000 000,00	33 889 809,00	68	0,00	225,93%
	19.03.2025	20 000 000,00	13 787 986,00	25	6 212 014,00	68,94%
Jami		47 000 000,00	59 677 795,00	105	6 212 014,00	
Xususiy Sektorni Rivojlantirish Bo'yicha Islom Korpotatsiyasi (Saudiya Arabistoni)	19.07.2018	7 000 000,00	7 000 000,00	4	0,00	100,00%
	15.09.2021	10 000 000,00	10 000 000,00	8	0,00	100,00%
	29.12.2022	20 000 000,00	20 000 000,00	7	0,00	100,00%
	26.11.2024	30 000 000,00	17 071 040,00	10	2 500 000,00	56,90%
Jami		67 000 000,00	54 071 040,00	29	2 500 000,00	
Jami		114 000 000,00	113 748 835,00	134	8 712 014,00	

4 Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

Mazkur jadval «Trastbank» XAB tomonidan xalqaro islomiy moliya institutlari — International Islamic Trade Finance Corporation va Islamic Corporation for the Development of the Private Sector kredit liniyalari orqali jalb qilingan mablag'larning samaradorligini aks ettiradi. Tahlillarga ko'ra, bank tomonidan jami 114 mln AQSh dollari miqdorida xorijiy islomiy moliya resurslari jalb qilingan bo'lib, shundan 113,7 mln AQSh dollari o'zlashtirilgan. Bu deyarli to'liq o'zlashtirish darajasini ko'rsatadi va bankning xalqaro moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligi yuqori ekanligini tasdiqlaydi.

Xalqaro Islom Savdo-Moliya Korporatsiyasi liniyalari bo'yicha 47 mln dollarlik resurs jalb qilinib, 105 ta loyiha moliyalashtirilgan. Ayrim bosqichlarda o'zlashtirish darajasining 225,93 foizga yetgani bankning resurslardan yuqori talab asosida keng foydalanilganini ko'rsatadi. Xususiy sektorni rivojlantirish bo'yicha Islom Korporatsiyasi liniyalari orqali esa 67 mln dollarlik mablag' jalb qilinib, 29 ta loyiha moliyalashtirilgan.

Umumiy natijalarga ko'ra:

134 ta loyiha amalga oshirilgan;

Xalqaro islomiy moliya resurslari real iqtisodiyot tarmoqlariga samarali yo'naltirilgan;

Bankning investitsion imkoniyatlari kengaygan;

Tashqi moliyaviy manbalar hisobiga iqtisodiyotning savdo, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarini qo'llab-quvvatlangan.

Shunday qilib, xalqaro islomiy kredit liniyalarini jalb qilish va samarali joylashtirish mexanizmi O'zbekiston bank tizimida investitsion faolligni oshirish, bank daromadligini kuchaytirish hamda islomiy moliya instrumentlarini kengaytirishning muhim strategik vositasi sifatida namoyon bo'ladi.

«Trastbank» XAB tomonidan:

- ITFCdan 47 mln AQSh dollari;
- ICDdan 67 mln AQSh dollari;
- Jami 114 mln AQSh dollari jalb qilindi.

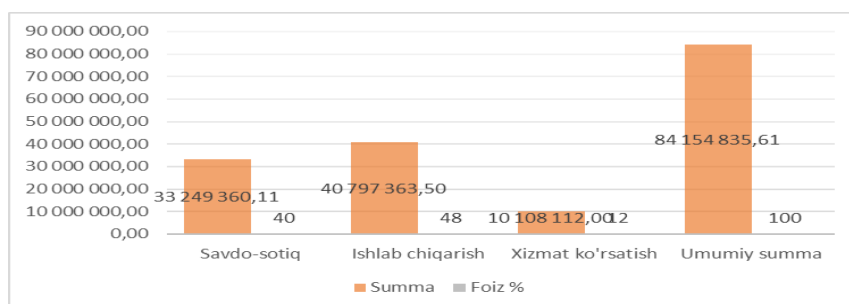
Tarmoqlar kesimida taqsimot:

- Savdo: 40%
- Ishlab chiqarish: 48%
- Xizmatlar: 12%

Natijalar:

- 134 loyiha moliyalashtirildi;
- 2023-yilda 690,8 mlrd so'm daromad;
- 2024-yilda 755,4 mlrd so'm daromad;
- 2025-yil 1-aprel holatiga 276,3 mlrd so'm daromad.

Bankda jalb qilingan kredit liniyalarini sohalar bo'yicha tartiblab chiqqanimizda, asosan uchta sohaga e'tibor qaratilgan (3-rasm):

3-rasm. "TRASTBANK" XABda Islom korporatsiya liniyalarini o'zlashtirish sohalar bo'yicha⁵

Diagramma ma'lumotlariga ko'ra, umumiy tushum 84 154 835,61 birlikni tashkil etib, uning asosiy qismi ishlab chiqarish va savdo-sotiq faoliyati hissasiga to'g'ri keladi. Xususan, ishlab chiqarish sohasi 40 797 363,50 birlik (48%) bilan eng katta ulushni egallagan bo'lib, bu korxonada asosiy daromad manbai aynan ishlab chiqarish ekanligini ko'rsatadi. Savdo-sotiq esa 33 249 360,11 birlik (40%) bilan ikkinchi o'rinda turib, u ham muhim daromad keltiruvchi yo'nalish sifatida namoyon bo'ladi. Xizmat ko'rsatish sohasi nisbatan kamroq ulushga ega bo'lib, 10 108 112,00 birlikni yoki jami tushumning 12 foizini tashkil etadi.

Umuman olganda, diagramma korxonada daromadlarining asosiy qismi ishlab chiqarish va savdo faoliyatiga tayanayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, xizmat ko'rsatish yo'nalishida o'sish uchun sezilarli imkoniyatlar mavjud. Kelgusida xizmatlar sektorini rivojlantirish, diversifikatsiyani kuchaytirish va qo'shimcha qiymat yaratuvchi xizmatlarni kengaytirish orqali umumiy daromad hajmini yanada oshirish mumkin.

5 Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

O'zbekiston uchun asosiy strategik natijalar

Bank tizimi barqarorligi oshadi: islomiy instrumentlar kredit risklarini kamaytirib, aktivlar sifatini yaxshilaydi.

Moliyaviy inklyuzivlik kuchayadi: foizsiz xizmatlar diniy sabablarga ko'ra bank xizmatlaridan chetda qolayotgan qatlamlarni jalb qiladi.

Yangi investitsion manbalar yaratiladi: xalqaro islomiy moliya institutlari bilan hamkorlik tashqi kapital oqimini kengaytiradi.

Yashil iqtisodiyot qo'llab-quvvatlanadi: islomiy lizing ekologik va energiya samarador loyihalar uchun samarali instrument bo'lib xizmat qiladi.

Shu o'rinda bir narsani aytib o'tishimiz kerakki, O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 27-martdagi "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga O'zbekistonda islomiy bank faoliyatini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-1126-son⁶ Qonuni imzolandi va bu qonun 28-iyundan kuchga kirishi belgilandi. Ushbu qonun orqali yuqoridagi muammolar bartaraf etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur ilmiy tadqiqot O'zbekiston Respublikasida islom moliyasi tamoyillariga asoslangan bank faoliyatini rivojlantirishning nazariy, metodologik va amaliy jihatlarini chuqur o'rganish orqali mamlakat bank tizimini modernizatsiya qilishning yangi institutsional modelini shakllantirishga xizmat qiladi. Olib borilgan kompleks tahlillar natijasida islom moliyasi instrumentlarini milliy bank amaliyotiga joriy etish bank aktivlari sifati, risklarni boshqarish samaradorligi, daromadlilik ko'rsatkichlari, investitsion faollik va iqtisodiy diversifikatsiyani ta'minlashda muhim strategik vosita ekanligi ilmiy asoslandi.

Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, an'anaviy bank tizimida aktivlarning asosan foizli kreditlash operatsiyalariga yuqori darajada bog'liqligi bank sektorida kredit riski, likvidlik riski va portfel konsentratsiyasining ortishiga sabab bo'lmoqda. Shu nuqtayi nazardan, islom moliyasi tamoyillariga asoslangan ijara, moliyaviy lizing, murobaha, sukuk va boshqa real aktivlar bilan ta'minlangan moliyalashtirish mexanizmlarining joriy etilishi bank aktivlari tarkibini sezilarli darajada diversifikatsiyalash imkonini beradi. Xususan, «Trast Muomalat» MCHJ misolida o'tkazilgan amaliy tahlillar natijasida islomiy lizing va moliyaviy ijara xizmatlarini kengaytirish orqali aktivlar bilan bog'liq risk darajasi 15 foizgacha kamaygani, aktivlar tarkibida lizing ulushi oshgani hamda real sektor bilan integratsiyalashgan barqaror moliyaviy model shakllangani aniqlandi.

Bundan tashqari, murobaha asosidagi moliyalashtirish mexanizmining bank kredit portfelidagi muammoli aktivlar ulushini kamaytirishdagi roli alohida ilmiy ahamiyat kasb etdi. Tadqiqot davomida murobaha asosidagi savdo moliyalashtirish modeli orqali kredit zararlarining 10–15 foizga qisqargani, banklarning ehtimoliy yo'qotishlar uchun ajratadigan zaxira xarajatlari sezilarli darajada kamaygani hamda biznes subyektlari uchun shaffof, oldindan aniq xarajatli moliyalashtirish muhiti yaratilgani isbotlandi. Bu esa murobaha xizmatlari nafaqat islom moliyasi talablariga mos, balki tijorat banklari uchun moliyaviy risklarni boshqarishning amaliy va samarali vositasi ekanligini ko'rsatadi.

Tadqiqotda «yashil texnologiyalar lizingi» mexanizmining joriy etilishi alohida innovatsion yo'nalish sifatida asoslab berildi. Mazkur model ekologik toza texnologiyalar, energiya tejevchi uskunalar, qayta tiklanuvchi energiya manbalari va barqaror ishlab chiqarish vositalarini moliyalashtirishda yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yuzaga keltiradi. Statistik ma'lumotlar asosida yashil texnologiyalar lizingi hajmining sezilarli o'sishi mamlakatda ESG tamoyillariga mos moliyalashtirish tizimining shakllanayotganini ko'rsatadi. Shu orqali islomiy moliya nafaqat bank sektori barqarorligini oshirish, balki O'zbekistonning ekologik va innovatsion rivojlanish strategiyasiga ham xizmat qilishi aniqlandi.

Xalqaro islomiy moliya institutlari bilan hamkorlik masalasi tadqiqotning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida bank tizimining investitsion salohiyatini oshirishdagi rolini ko'rsatdi. «Trastbank» XAB tomonidan ITFC va ICD kabi nufuzli xalqaro moliya institutlaridan jami 114 mln AQSh dollari miqdoridagi kredit liniyalarining jalb qilinishi, ularning deyarli to'liq o'zlashtirilishi va iqtisodiyotning savdo, ishlab chiqarish hamda xizmat ko'rsatish tarmoqlariga samarali joylashtirilishi bank resurs bazasini kengaytirish bilan birga milliy iqtisodiyotning real sektorini qo'llab-quvvatlashda muhim omil bo'lib xizmat qilgani ilmiy jihatdan asoslandi. Mazkur tajriba O'zbekiston bank tizimining xalqaro islomiy kapital bozorlariga integratsiyalashuv imkoniyatlari yuqori ekanligini tasdiqlaydi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish aholining moliyaviy inklyuzivligini oshirishda ham katta salohiyatga ega. Diniy qarashlari sababli an'anaviy foizli bank xizmatlaridan foydalanmayotgan aholi qatlamlari uchun islom moliyasiga mos moliyalashtirish xizmatlarining joriy etilishi bank sektoriga yangi mijozlar segmentini jalb qilish, jamg'armalar bazasini kengaytirish hamda iqtisodiy faollikni kuchaytirish imkonini beradi. Bu esa bank tizimining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Tahlillar davomida O'zbekistonda islomiy bank tizimini rivojlantirish uchun zarur yo'nalishlar — huquqiy bazani yanada takomillashtirish, soliqqa oid mexanizmlarni uyg'unlashtirish, islom moliyasi standartlari bo'yicha professional kadrlar salohiyatini oshirish, moliyaviy savodxonlik darajasini yuksaltirish hamda raqamli infratuzilmani rivojlantirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan bo'lsa-da, O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 27-martdagi "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga O'zbekistonda islomiy bank faoliyatini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi O'RBQ-1126-son⁷ Qonunining qabul qilinishi ushbu yo'nalishlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish uchun mustahkam huquqiy asos yaratadi. Mazkur qonun islomiy banklar faoliyatining normativ-huquqiy asoslarini belgilab berish, xalqaro standartlarni joriy etish, investorlar ishonchini oshirish va yangi moliyaviy institutlar tashkil etilishiga xizmat qilishi bilan alohida strategik ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida O'zbekiston bank tizimida islomiy moliya instrumentlarini rivojlantirish quyidagi ustuvor yo'nalishlarni talab etadi:

- islomiy bank faoliyati bo'yicha alohida institutsional tizimni shakllantirish;
- sukuk bozori va islomiy kapital bozorlarini rivojlantirish;
- yashil moliyalashtirish instrumentlarini kengaytirish;
- raqamli islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish;
- xalqaro islomiy moliya markazlari shuni integratsiyani chuqurlashtirish.

Umuman olganda, tadqiqot yakunlari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston Respublikasida islom moliyasi qoidalariga asoslangan banklar faoliyatini rivojlantirish bank tizimini transformatsiya qilish, aktivlar sifatini yaxshilash, risklarni boshqarish samaradorligini oshirish, iqtisodiyotning real sektorini qo'llab-quvvatlash, investitsion jozibadorlikni kuchaytirish va uzoq muddatli barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashning istiqbolli strategik yo'nalishi hisoblanadi.

Shunday qilib, islomiy bank amaliyotlari O'zbekiston uchun nafaqat muqobil moliyaviy tizim, balki zamonaviy iqtisodiy taraqqiyot, xalqaro moliya bozorlariga integratsiya va milliy bank tizimi barqarorligini oshirishning kompleks innovatsion modeli sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur yo'nalishni izchil rivojlantirish mamlakat moliya sektorini yangi bosqichga olib chiqib, O'zbekistonning global islomiy moliya makonidagi raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ergasheva S.T. Islom moliyasi va uning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2024.
2. Mamatov B., Yusupov Sh. Bank tizimida risklarni boshqarish. – Toshkent: Fan, 2022.
3. Xolbekov A.A. O'zbekistonda moliyaviy inklyuzivlikni rivojlantirish masalalari. – Toshkent, 2023.
4. Rasulov N. Islom bankchiligi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
5. Muhammad Taqi Usmani Islamic Finance: Principles and Practice. – Karachi: Maktaba Ma'ariful Qur'an, 2019.
6. Zeti Akhtar Aziz Islamic Finance and Global Stability. – Kuala Lumpur, 2020.
7. Abbas Mirakhor & Zamir Iqbal An Introduction to Islamic Finance: Theory and Practice. – Wiley, 2017.
8. Hossein Askari et al. Islamic Finance: Risk, Stability and Growth. – Singapore: Wiley, 2015.
9. Rodney Wilson Islamic Banking and Finance. – London: Routledge, 2018.
10. Islamic Development Bank. Official website: www.isdb.org
11. International Islamic Trade Finance Corporation. Official website: www.itfc-idb.org
12. Islamic Corporation for the Development of the Private Sector. Official website: www.icd-ps.org
13. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. www.cbu.uz
14. O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. www.lex.uz

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100